

מיקוד מטרת למידה

מפגש למידה למורים לעברית ולמת"ליות

כ במרחשון תשפ"ה 21 בנובמבר 2024

ד"ר עליזה עמיר

מדריכה מרכזת וארצית

תומר בוזמן

מפמ"ר עברית בחינוך העלייסודי



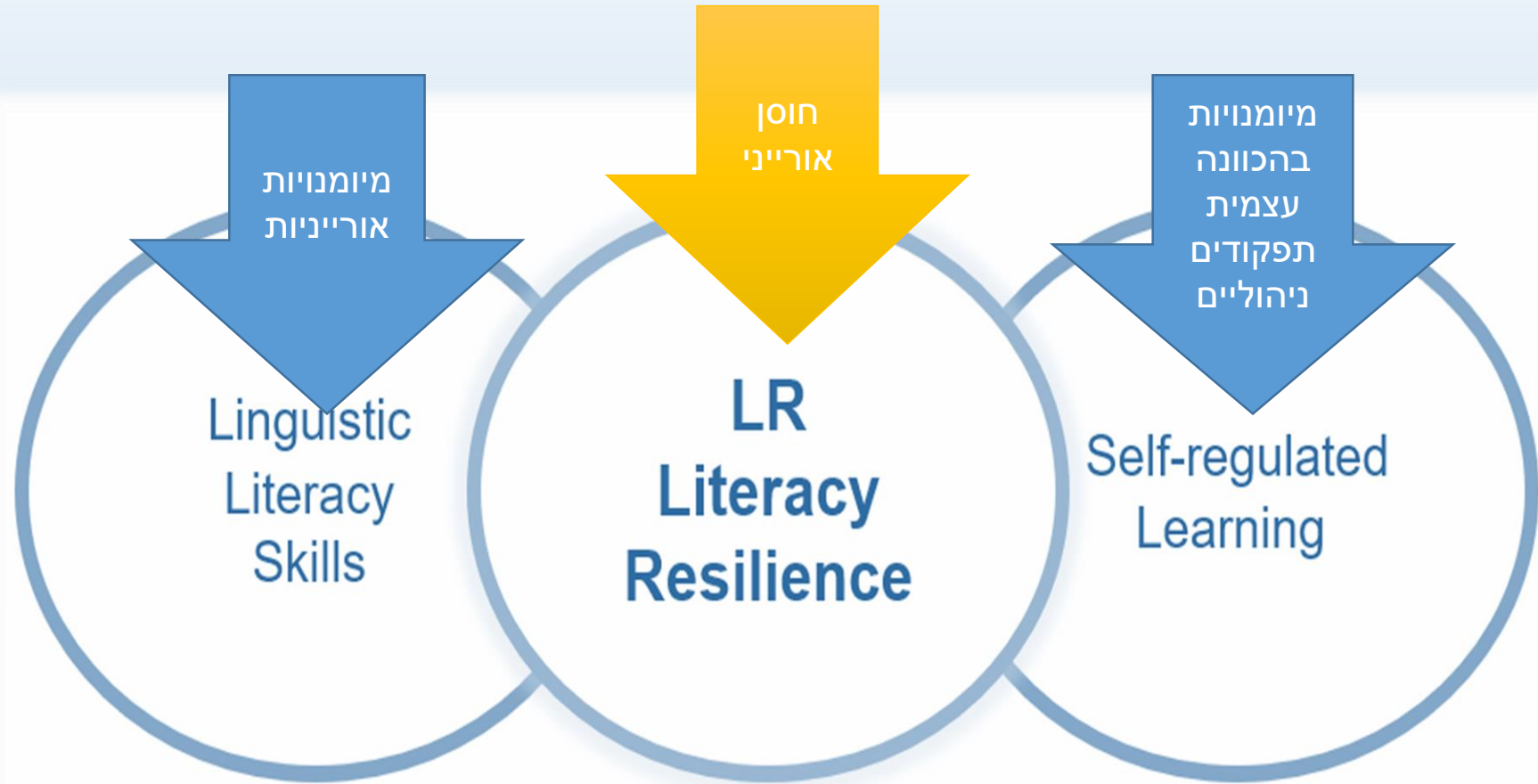
חוסן אורייני

Literacy Resilience (LR)

היכולת של הלומד להתמודד באופן עצמאי עם משימות המצריכות כישורים אורייניים מגוונים. לומד בעל חוסן אורייני מפגין הכוונה עצמית ומסוגלות עצמית בהתמודדות עם טקסטים דבורים וכתובים, מנהל את תהליך הלמידה שלו תוך קיום תהליכי חשיבה רפלקטיביים, משלים משימות מתחילתן ועד סופן, מסוגל לזהות קשיים ולנסח שאלות רלוונטיות המקדמות את ביצוע המשימה.

(עמיר, 2022; Amir, 2023)

חוסן אורייני



Amir. 2022

לומד עצמאי



חוסן אורייני

ד"ר עליזה עמיר, 2023

כשתלמידים מקבלים משימה הדורשת כישורים אורייניים

יודעים לבחור
בדרכים/באסטרטגיות
שיכולות לסייע להם.

יודעים לשאול שאלות.

יודעים לזהות מה קשה
להם.

מסוגלים להתמודד לבדם עם
חומר המותאם לגילם
ולרמתם.

אחראים על המשימה
מתחילתה ועד סופה.

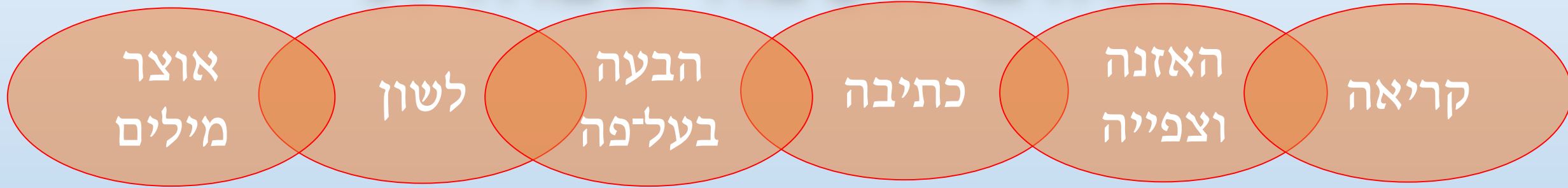
יודעים לנהל את הלמידה
שלהם: זמן, תעדוף...

כיצד חווים התלמידים את שיעורי עברית?



מיקוד מטרת השיעור

תחום השפה שבחזית



אופי הלמידה



תרגול

האזנה והבנת
הנשמע

הקניה

האזנה והבעה
בעל־פה

מתרגלים ?

לפניכם הנאום שנשא נשיא ארה"ב ג'ו ביידן ב-10 באוקטובר בעקבות פרוץ מלחמת "חרבות ברזל".
צפו בו והשיבו על השאלות משמאל היעזרו בטיפ שבעמוד הקודם.
*בנאום יש תכנים קשים.



מתוך "לשון לתיכון" / מטח

שאלה 1

מהי המטרת המרכזית של הנאום של ביידן?

בדיקה

שאלה 2

מה לדעתכם הופך את נאום ביידן למוצלח? הדגימו.

בדיקה

ליבנו שבור, אבל החלטתנו איתנה.

איזו מילה יכולה להחליף את המילה **איתנה** במשפט זה?

- עצובה
- מחייבת
- מאיימת
- חזקה

בדיקה

משרד החינוך
המוזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העליסודי

הבעה בעל־פה – הנאום

הצעה לפעילות לימודית

הפעילות המוצעת נועדה לפתח קריאה ביקורתית בנאומים והאזנה ביקורתית לנאומים.
היחידה מיועדת לחטיבה העליונה, ואפשר להתאימה לחטיבת הביניים בהתאם לשיקול דעת המורה.

למורה

למה נאום – הקדמה דידיקטית

קבוצה א

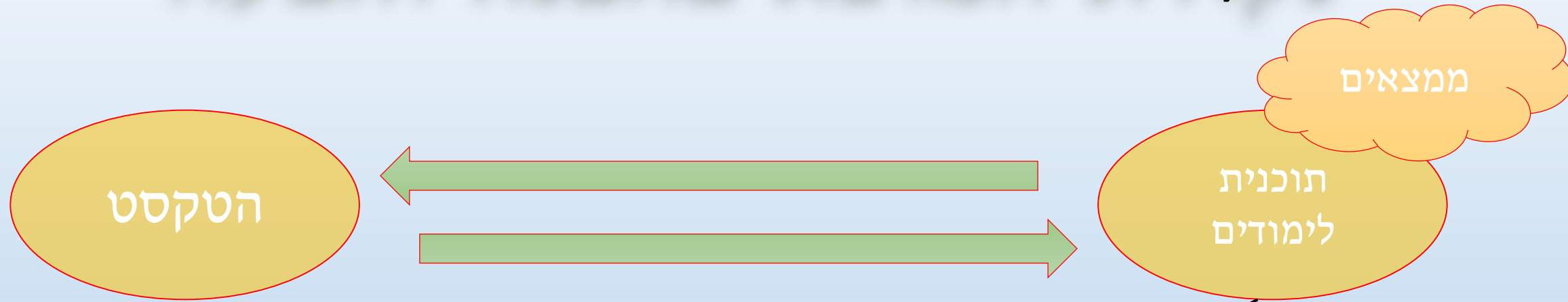
מטרת קבוצתכם היא לבחון את **נסיבות התקשורת או נסיבות השיח** שבהן נישא הנאום. לשם כך קראו שוב את הנאום ודונו בשאלות האלה:

קבוצה ב

מטרת קבוצתכם היא לבחון את **מטרתו** של הנאום ואת האופן שבו הנאום **מרתק את תשומת הלב** של הנמענים. לשם כך קראו שוב את הנאום ודונו בשאלות האלה:

נקודת המוצא בהבנה והבעה

ממצאים



הטקסט

תוכנית
לימודים

מיקוד מטרת השיעור

כיתה ז	
<p>סדר הצגת הדברים אינו מעיד בהכרח על סדר הוראתם.</p> <ul style="list-style-type: none"> • נסיבות השיח כגון רקע, מוען, נמען, זמן, במה, מטרת הפרסום ומודעות לנמען בטקסט • הפקת מידע מכותרות³ • טקסטים למטרות שכנוע במבנה לוגי שקוף: הבחנה בין עובדה לדעה 	
<div style="border: 2px solid red; padding: 5px; display: inline-block;"> זיהוי טענה מרכזית מפורשת </div>	
<p>הבחנה בין טענה לביטוי</p> <ul style="list-style-type: none"> • פעולות סיכום: <ul style="list-style-type: none"> חילוץ עיקרי המידע מיון פריטי מידע ניסוח בהכללות • הפקת מידע מתרשימים • אחזור מידע בטבלה – עד שלושה פריטים מושווים על בסיס טקסטים נתונים: <ul style="list-style-type: none"> שיבוץ נתונים לטבלה מלאה בחלקה שיבוץ נתונים לפי תבחינים נתונים ניסוח משפטי השוואה על פי הטבלה הסקת מסקנות מהטבלה • השאלה כטקסט : ניתוח המטלה (פירוק השאלה) ותכנון התשובה • השלמת תרשים זרימה מלא בחלקו ובסיוע מחסן היגדים • מיזוג מידע: איתור מידע משלים או מתחרה המפוזר בכמה חלקים בטקסט או בכמה 	<p>נושאי הלימוד בהבנת הנקרא</p>



א. היכן במאמר מופיעה הטענה המרכזית?
מלאו את הטבלה ונסחו את המסקנה לגבי מיקום הטענה המרכזית בטקסט.

העיסוק בספורט	לצלם את הטבע, לשמור על הטבע	תחבורה חברה וסביבה	מהי המסקנה?

ב. באיזו מידה הטענה מנוסחת בטקסט במפורש (מפורשת גלויה, בלתי מפורשת)?
מלאו את הטבלה ונסחו את המסקנה לגבי אופן ניסוח הטענה המרכזית בטקסט.

ג. ענו על אחת האפשרויות לפי הנחיית המורה.

אפשרות 1: מהי הטענה המרכזית בכל טקסט?

העיסוק בספורט	לצלם את הטבע, לשמור על הטבע	תחבורה חברה וסביבה

יום הזיכרון הלאומי לאירועי שבעה באוקטובר 2023 ומלחמת חרבות ברזל
על פי החלטה 1525 של הממשלה יש לציין בכל שנה את יום כ"ד בתשרי כיום זיכרון לאומי במדינת ישראל
לאירועי ה-7 באוקטובר 2023 ולמלחמת חרבות ברזל



הטקסט

הבנת הנשמע
והנקרא

הקניה של
נושא חדש

זיהוי עמדות שונות המוצגות בטקסט
הבחנה בין טענה לביסוסה

פעולות סיכום:

חילוץ עיקרי המידע

מיון פריטי מידע

ניסוח בהכללות

הפקת מידע מתרשימים

אחזור מידע בטבלה – עד שלושה פריטים

מושגים על בסיס טקסטים נתונים:

שיבוץ נתונים לטבלה מלאה בחלקה

שיבוץ נתונים לפי תבחינים נתונים

ניסוח משפטי השוואה על פי הטבלה

הסקת מסקנות מהטבלה

השאלה כטקסט: ניתוח המטלה (פירוק

השאלה) ותכנון התשובה

נושאי הלימוד
בהבנת הנקרא

מיזוג מידע: איתור מידע משלים או מתחרה
המפוזר בכמה חלקים בטקסט או בכמה

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העל-יסודי

מיזוג מידע כתוב ודבור

יחידת הוראה סביב סיפורו של צוות אלחנן*



צילום: אלחנן קלמנון ז"ל

היחידה מיועדות לכיתות ז-ח.

מטרות:

בתחום התוכן

← התלמידים יכירו את סיפור הגבורה של צוות אלחנן שהציל מעל 100 תושבים בעיצומה של מתקפת חמאס על יישובי הדרום בבוקר שבעה באוקטובר 2023.

בתחום הדעת

← התלמידים יאתרו מידע משלים בטקסטים כתובים ובטקסט דבור וימזגו אותם בכתיבת טקסט חדש.

מיומנויות

← התלמידים יתנסו בהאזנה ובקריאה ביקורתית.

קריאה ודיון

טקסט א

לפניכם קטע מתוך אתר פרסי ישראל של משרד החינוך.

מנחם קלמןזון ואיתיאל זֶהר, זוכי פרס ישראל בתחום תקומה – גבורה והצלה

בשבת שמחת תורה, שבעה באוקטובר 2023, יצא מביתו מנחם אחיו אלחנן ז"ל ואחיינו איתיאל זֶהר. מטרתם הייתה להציל תושבים בקיבוצי עוטף עזה המותקפים מתוך ההבנה שבידיהם

צפייה בנאום ועיבודו

לאחר שהוענק למנחם קלמןזון ולאיתיאל זֶהר פרס ישראל בשם כלות וחתני פרס ישראל. את נאומו הקדיש מנחם קלמןזון והמטרה שהניעו את הצוות לצאת על דעת עצמם למבצע החי

צפו [בנאום](#) וכתבו מה הניע את הצוות לסכן את חייו כדי לישראלים.

1. קטע מידע

לקראת שבוע התקומה והגבורה הוחלט להקים בבית הספר את "קיר הגבורה", ועליו תמונות של גיבורי המלחמה וסיפוריהם. לפניכם תמונה של צוות אלחנן. מתחת לתמונה כתבו בקצרה את סיפור הצוות תוך התייחסות למטרה ולמניע לפעילותו.

בכתיבתכם שלבו מידע מן הטקסטים שקראתם ומן הנאום ששמעתם. הקפידו על טקסט לכיד ומקושר.



בתמונה מימין לשמאל: איתיאל זֶהר, מנחם קלמןזון, אלחנן קלמןזון ז"ל (צילום: אלחנן קלמןזון ז"ל).

2. מכתב תודה

כתבו מכתב תודה לצוות אלחנן. ספרו להם מה הרשים אתכם במעשיהם ומדוע אתם מעריכים את פעולתם.

בכתיבתכם שלבו מידע שלמדתם מן הטקסטים שקראתם ומן הנאום ששמעתם. הקפידו על טקסט לכיד ומקושר.

3. כתבה

כתבו כתבה קצרה לעיתון בית הספר על מעשה הגבורה של צוות אלחנן. בכתבה תארו את סיפור המעשה, מי היו הגיבורים ומה הניע אותם לפעולה.

בכתיבתכם שלבו מידע שלמדתם מן הטקסטים שקראתם ומן הנאום ששמעתם. הקפידו על טקסט לכיד ומקושר.

מיקוד מטרת השיעור

לתלמיד

למורה

חיזוק החוסן
האורייני

הבניה של הידע

בניית תוכנית
עבודה מדידה

הוראה מפורשת
וממוקדת

היכולת של הלומד להתמודד באופן עצמאי עם משימות המצריכות
כישורים אורייניים מגוונים. לומד בעל חוסן אורייני מפגין הכוונה עצמית
ומסוגלות עצמית בהתמודדות עם טקסטים דבורים וכתובים

(עמיר, 2022; Amir, 2023)

כיצד דיוק במטרת השיעור מקדם חוסן אורייני אצל התלמידים?

הבנת מטרת הלמידה:

- כאשר המורה מציג/ה מטרה מדויקת, התלמידים מבינים בבהירות מה נדרש מהם.
- מתחזקת אצלם תחושת המסוגלות העצמית.
- התלמידים יכולים לתכנן טוב יותר את דרכי ההתמודדות שלהם עם המשימה.

היכולת של הלומד להתמודד באופן עצמאי עם משימות המצריכות
כישורים אורייניים מגוונים. לומד בעל חוסן אורייני מפגין הכוונה עצמית
ומסוגלות עצמית בהתמודדות עם טקסטים דבורים וכתובים

(עמיר, 2022; Amir, 2023)

כיצד דיוק במטרת השיעור מקדם חוסן אורייני אצל התלמידים?

מודעות לתהליך:

- מטרה מדויקת מאפשרת לתלמיד לזהות את שלבי הלמידה.
- התלמידים יכולים לנטר את התקדמותם ביחס למטרה.
- התלמידים מפתחים הכוונה עצמית בלמידה.

היכולת של הלומד להתמודד באופן עצמאי עם משימות המצריכות
כישורים אורייניים מגוונים. לומד בעל חוסן אורייני מפגין הכוונה עצמית
ומסוגלות עצמית בהתמודדות עם טקסטים דבורים וכתובים

(עמיר, 2022; Amir, 2023)

כיצד דיוק במטרת השיעור מקדם חוסן אורייני אצל התלמידים?

זיהוי קשיים:

- כשהמטרה ברורה, קל יותר לתלמידים לזהות היכן הם מתקשים.
- התלמיד יכולים לשאול שאלות ממוקדות יותר.
- המודעות לפער בין המצוי לרצוי מקדמת למידה עצמאית.

היכולת של הלומד להתמודד באופן עצמאי עם משימות המצריכות
כישורים אורייניים מגוונים. לומד בעל חוסן אורייני מפגין הכוונה עצמית
ומסוגלות עצמית בהתמודדות עם טקסטים דבורים וכתובים

(עמיר, 2022; Amir, 2023)

כיצד דיוק במטרת השיעור מקדם חוסן אורייני אצל התלמידים?

רפלקציה:

- מטרה מדויקת מאפשרת לתלמידים לבצע רפלקציה אפקטיבית.
- התלמידים יכולים להעריך את מידת השגת המטרה.
- מתפתחת יכולת לתכנן עתידי של למידה.